C/2026/1473

9.4.2026

P10_TA(2025)0186

Úloha politiky soudržnosti při podpoře spravedlivé transformace

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. září 2025 o úloze politiky soudržnosti při podpoře spravedlivé transformace (2024/2121(INI))

(C/2026/1473)

Evropský parlament,

— s ohledem na články 2 a 3 Smlouvy o Evropské unii,

— s ohledem na články 4, 162, 174 až 178 a 349 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost ([1]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/691 ze dne 28. dubna 2021 o Evropském fondu pro přizpůsobení se globalizaci na pomoc propuštěným pracovníkům (EFG) a o zrušení nařízení (EU) č. 1309/2013 ([2]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1056 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci ([3]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1057 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Evropský sociální fond plus (ESF+) a zrušuje nařízení (EU) č. 1296/2013 ([4]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1058 ze dne 24. června 2021 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti ([5]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (dále jen „nařízení o společných ustanoveních“) ([6]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“) ([7]), které obsahuje právní cíl, aby EU do roku 2050 dosáhla klimatické neutrality, přičemž se stanoví průběžný cíl snížit do roku 2030 čisté emise skleníkových plynů nejméně o 55 % oproti úrovni z roku 1990,

([1]) Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) Úř. věst. L 153, 3.5.2021, s. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/691/oj.
([3]) Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj.
([4]) Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj.
([5]) Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj.
([6]) Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
([7]) Úř. věst. L 243, 9.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise a mění nařízení (EU) 2018/1724 ([8]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 25. března 2021 o politice soudržnosti a regionálních strategiích v oblasti životního prostředí v boji proti změně klimatu ([9]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 20. května 2021 o zvrácení demografických trendů v regionech EU s využitím nástrojů politiky soudržnosti ([10]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 7. června 2022 o ostrovech EU a politice soudržnosti: současná situace a budoucí výzvy ([11]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 15. září 2022 o hospodářské, sociální a územní soudržnosti v EU: osmá zpráva o soudržnosti ([12]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 23. listopadu 2023 o tvorbě pracovních míst: spravedlivá transformace a společensky odpovědné investování ([13]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 23. listopadu 2023 o využívání talentů v evropských regionech ([14]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 12. prosince 2023 o přetvoření budoucího rámce strukturálních fondů EU na podporu regionů zvláště postižených výzvami spojenými s transformací automobilového průmyslu a s ekologickou a digitální transformací ([15]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 14. března 2024 o politice soudržnosti 2014–2020 – provádění a výsledky v členských státech ([16]),

— s ohledem na Pařížskou dohodu přijatou dne 12. prosince 2015 na 21. konferenci smluvních stran (COP21) Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v Paříži,

— s ohledem na Územní agendu 2030 – budoucnost pro všechna místa, která byla schválena dne 1. prosince 2020 na neformálním setkání ministrů odpovědných za územní plánování, územní rozvoj nebo územní soudržnost,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 4. března 2021 nazvané Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv (COM(2021)0102),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 14. července 2021 nazvané „Fit for 55“: plnění klimatického cíle EU pro rok 2030 na cestě ke klimatické neutralitě (COM(2021)0550),

— s ohledem na zprávu Komise z února 2024 nazvanou „Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe: report of the High-Level Group on the Future of Cohesion Policy“,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 27. března 2024 o deváté zprávě o soudržnosti (COM(2024)0149),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 26. února 2025 o Dohodě o čistém průmyslu: společný plán konkurenceschopnosti a dekarbonizace (COM(2025)0085),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. března 2025 s názvem „Unie dovedností“ (COM(2025)0090),

— s ohledem na stanovisko Evropského výboru regionů ze dne 8. října 2024 nazvané „Spravedlivá transformace pro všechny regiony EU“ ([17]),

([8]) Úř. věst. L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
([9]) Úř. věst. C 494, 8.12.2021, s. 26.
([10]) Úř. věst. C 15, 12.1.2022, s. 125.
([11]) Úř. věst. C 493, 27.12.2022, s. 48.
([12]) Úř. věst. C 125, 5.4.2023, s. 100.
([13]) Úř. věst. C, C/2024/4224, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4224/oj.
([14]) Úř. věst. C, C/2024/4225, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4225/oj.
([15]) Úř. věst. C, C/2024/4166, 2.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4166/oj.
([16]) Úř. věst. C, C/2024/6562, 12.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6562/oj.
([17]) Úř. věst. C, C/2024/7058, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7058/oj.

— s ohledem na stanovisko Evropského výboru regionů ze dne 21. listopadu 2024 nazvané „Obnovená politika soudržnosti v období po roce 2027, která nikoho neopomíjí“ ([18]),

— s ohledem na zprávu Enrica Letty ze dne 17. dubna 2024 nazvanou „Much more than a market – Speed, Security, Solidarity: Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens“,

— s ohledem na zprávu Maria Draghiho ze dne 9. září 2024 nazvanou „The future of European competitiveness“,

— s ohledem na článek 55 jednacího řádu,

— s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost a sociální věci,

— s ohledem na zprávu Výboru pro regionální rozvoj (A10-0137/2025),

A. vzhledem k tomu, že ambiciózní cíl uskutečnit nejpozději do roku 2050 transformaci na uhlíkově neutrální ekonomiku může přinést značné hospodářské, environmentální a sociální přínosy, včetně vytvoření nových průmyslových odvětví, pracovních příležitostí a zlepšení kvality života; vzhledem k tomu, že tato transformace může rovněž prohloubit stávající rozdíly mezi regiony, nepřiměřeně zasáhnout zranitelné obyvatele, jejichž schopnost využít transformace omezují socioekonomické faktory, a může vytvářet nové zranitelnosti, zejména v regionech, které jsou silně závislé na odvětvích náročných na emise uhlíku, například v uhelných regionech;

B. vzhledem k tomu, že regiony EU se výrazně liší svými socioekonickými vlastnostmi, mají různou úroveň rozvoje, infrastruktury, demografických trendů a podmínek na trhu práce a je zřejmé, že neexistuje žádné univerzální řešení, které by odpovídalo jejich rozmanitým potřebám; vzhledem k tomu, že méně rozvinuté regiony často trpí transformací více než rozvinutější regiony;

C. vzhledem k tomu, že v celé Evropě přetrvávají rozdíly v rychlosti digitální transformace a v konektivitě, a to zejména ve venkovských a vzdálených oblastech; konstatuje, že mnoha postiženým regionům chybí základní infrastruktura a základní služby, což omezuje jejich schopnost přilákat produktivní investice, které by umožnily udržitelné hospodářské oživení; vzhledem k tomu, že je třeba více investic, aby se urychlil přechod k udržitelné a inteligentní mobilitě a modernizovaly a diverzifikovaly systémy infrastruktury s cílem zlepšit dostupnost, podněcovat k inovacím a podporovat přechod k ekologičtějšímu hospodářství; vzhledem k tomu, že politika soudržnosti by měla hrát strategickou úlohu při překonávání těchto nedostatků, měla by podporovat územní soudržnost a zajistit, aby žádný region nebyl při transformaci opominut;

D. vzhledem k tomu, že nejchudší a nejzranitelnější regiony se nacházejí ve východní části EU; vzhledem k tomu, že další negativní dopad na tyto regiony má válka na Ukrajině;

E. vzhledem k tomu, že fyzické oddělení a izolace ostrovů od pevniny představuje trvalé strukturální znevýhodnění, které ovlivňuje řadu aspektů hospodářského a sociálního života, včetně přístupu na trh práce, ke vzdělání, zdravotní péči, mobilitě a veřejným službám; vzhledem k tomu, že malá rozloha ostrovů významně omezuje příležitosti pro rozšiřování dovedností a rekvalifikaci, a snižuje tak schopnost pracovníků přizpůsobit se strukturálním změnám nebo změnám v odvětvích vyvolaným mimo jiné ekologickou a digitální transformací; vzhledem k tomu, že v mnoha případech tento nedostatek alternativ nutí pracovníky opustit domovské regiony, aby získali přístup k pracovním příležitostem jinde, což fakticky narušuje jejich „právo setrvat“ a přispívá k úbytku obyvatelstva na území ostrovů a k odlivu mozků;

F. vzhledem k tomu, že Fond pro spravedlivou transformaci (FST) je – a měl by být i nadále – důležitým nástrojem, který zajišťuje, aby obyvatelé území dotčených přechodem ke klimatické neutralitě nebyli opomenuti, a který by měl přispívat k cíli, jímž je umožnit regionům a jejich obyvatelům řešit sociální, pracovní, ekonomické a environmentální dopady transformace; vzhledem k tomu, že míry čerpání prostředků jsou v této fázi programového období příliš nízké;

([18]) Úř. věst. C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj.

G. vzhledem k tomu, že přechod na nízkouhlíkové hospodářství, celosvětová klimatická krize a znečištění životního prostředí, jež mají dopad na potraviny, vzdělávání a zdraví, rovněž znamenají krizi práv dětí v mnoha různých regionech EU a že by měla být přijata účinná a smysluplná opatření s cílem zajistit, aby děti a budoucí generace mohly vyrůstat důstojně a byly připraveny na budoucí trh kvalifikovaných sil;

H. vzhledem k tomu, že doporučení členským státům ohledně celkové strategie s dostatečnými zdroji na boj proti chudobě, zejména proti chudobě rodin a dětí v EU, jakož i politiky a opatření pro provádění této strategie přispívají k prohloubení vnitřního trhu a pokroku v dosahování hospodářské, sociální a územní soudržnosti a podporují cíl Komise vytvořit Evropu rozmanitých regionů, která bude konkurenceschopná a inkluzivní;

I. vzhledem k tomu, že Evropa se v současné době potýká s nedostatkem pracovních sil a dovedností, což omezuje její konkurenceschopnost, jak je uvedeno v Draghiho i Lettově zprávě; vzhledem k tomu, že strategická decentralizace průmyslového a technologického rozvoje a investic do regionů dotčených transformací může pomoci tento nedostatek řešit, ale vyžaduje dostatečné investice do doprovodných veřejných služeb a infrastruktury, jako je bydlení, vzdělávání a doprava;

J. vzhledem k tomu, že řada průmyslových odvětví, která jsou dekarbonizací nejvíce zasažena, čelila nepříznivým pracovním podmínkám a závislosti na sezónních pracovnících; vzhledem k tomu, že ekologická a digitální transformace musí jít ruku v ruce se sociální spravedlností; vzhledem k tomu, že spravedlivá transformace by měla pomoci řešit diskriminaci na pracovišti a zajišťovat důstojné a kvalitní pracovní podmínky, zvyšovat pracovní normy a zajišťovat účinné záchranné sítě a ochranné mechanismy pro pracovníky, jejichž pracovní místa budou transformací dotčena;

K. vzhledem k tomu, že cestovní ruch je klíčovým odvětvím hospodářství EU, které přímo i nepřímo přispívá více než 10 % k HDP EU a hraje zásadní roli při zvyšování konkurenceschopnosti, sociálního blahobytu a vytváření udržitelných pracovních míst, zejména v regionech, které jsou na cestovním ruchu silně závislé; vzhledem k tomu, že cestovní ruch má potenciál významně přispívat k územní soudržnosti, zejména v odlehlých, venkovských, pobřežních, nejvzdálenějších a ostrovních regionech, a může podpořit hospodářskou diverzifikaci a spravedlivou transformaci v oblastech, které čelí strukturálním problémům, úbytku obyvatelstva nebo závislosti na uhlíkově náročných odvětvích; vzhledem k tomu, že odvětví cestovního ruchu v EU, které z velké části tvoří 2,3 milionu malých a středních podniků, zaměstnává přibližně 12,3 milionu osob a představuje významnou hospodářskou činnost se silnými multiplikačními účinky v různých odvětvích; vzhledem k tomu, že politika soudržnosti by měla podporovat strategie udržitelného cestovního ruchu jako součást spravedlivé transformace, posilovat odolnost, inovace, ekologickou a digitální transformaci v odvětví cestovního ruchu a zároveň napomáhat sociálně inkluzivnímu růstu a chránit kulturní a přírodní dědictví;

L. vzhledem k tomu, že EU je na rozdíl od svých hlavních konkurentů světovým lídrem v oblasti snižování emisí, přičemž čelí mnoha výzvám v důsledku složitého globálního geopolitického a hospodářského kontextu;

M. vzhledem k tomu, že transformace energetiky musí jít ruku v ruce s hospodářskou konkurenceschopností a že je nezbytné chránit energetickou bezpečnost transformujících se regionů;

N. vzhledem k tomu, že jaderná energie je zahrnuta do zelené taxonomie, a vzhledem k tomu, že tak přispívá k přechodu k dekarbonizovanému hospodářství; vzhledem k tomu, že zvýšené investice do jaderné energie by přispěly k dosažení strategické autonomie EU a cílů v oblasti snižování emisí uhlíku; vzhledem k tomu, že tento zdroj energie by byl účinnou náhradou z hlediska energetické účinnosti, vytváření pracovních míst a hospodářského růstu v transformujících se regionech;

O. vzhledem k tomu, že evropský kontinent se otepluje rychleji než zbytek světa a že rizika, která představuje změna klimatu, jsou stále složitější a náročnější na řešení;

P. vzhledem k tomu, že zranitelná situace ostrovů a ostrovních a nejvzdálenějších regionů vyžaduje zvláštní pozornost a podporu vzhledem k vážným socioekonomickým výzvám, kterým čelí při přechodu k energetickým cílům EU do roku 2030 a k cíli dosáhnout klimaticky neutrálního hospodářství do roku 2050; vzhledem k tomu, že souběžné znevýhodnění ostrovů vyplývající z ostrovní povahy v kombinaci s vážnými dopady klimatické krize dále znevýhodňuje jejich obyvatele a prohlubuje stávající sociální a hospodářské rozdíly; vzhledem k tomu, že rostoucí výskyt extrémních povětrnostních událostí a přírodních katastrof, jako jsou sucha, povodně a lesní požáry, dále prohlubuje rozdíly v rozvoji a brání pokroku v udržitelném rozvoji ostrovních regionů EU;

Q. vzhledem k tomu, že nebude-li regionům, které byly dříve závislé na výrobě energie, včetně výroby energie z rašeliny, těžby a rafinace, věnována náležitá pozornost a poskytnuta finanční podpora, hrozí jim a stejně tak i jiným vysoce industrializovaným regionům hospodářský úpadek a snížení jejich konkurenceschopnosti; vzhledem k tomu, že tyto oblasti se často potýkají s demografickými výzvami, například se soustavným vylidňováním, zejména ve venkovských oblastech, v ostrovních a nejvzdálenějších regionech, se stárnutím obyvatel a odlivem mozků, spolu s omezeným přístupem k investicím, nevhodnou infrastrukturou, nedostatečnou konektivitou a prohlubujícími se rozdíly v produktivitě a pracovních příležitostech ve srovnání s dynamičtějšími regiony; vzhledem k tomu, že tyto regiony potřebují komplexní podporu a zvláštní strategie přeměny, aby se z těchto problémů staly nové příležitosti;

R. vzhledem k tomu, že účinnost strategií spravedlivé transformace závisí na soudržném a strategickém využívání finančních nástrojů EU; vzhledem k tomu, že je proto zásadní, aby plány spravedlivé územní transformace i nadále uplatňovaly územní přístup vycházející z místních podmínek a aby se vypracovávání strategií „zdola nahoru“ pro území, na která se program vztahuje, účastnily regionální a místní orgány;

S. vzhledem k tomu, že by měla být posílena technická pomoc pro veřejné orgány v rámci fondu FST, Programu InvestEU a úvěrového nástroje pro veřejný sektor, což jsou tři pilíře mechanismu pro spravedlivou transformaci;

T. vzhledem k tomu, že je nutné zjednodušit a zefektivnit podávání žádostí o prostředky z FST a zajistit větší flexibilitu tohoto procesu, a tím zajistit širší dostupnost a umožnit rychlejší a účinnější použití zdrojů; vzhledem k tomu, že zjednodušení postupů je nezbytné pro maximalizaci dopadu FST, zejména pro menší regiony a místní orgány s omezenou administrativní kapacitou, a pro zajištění toho, aby se podpora dostala včas ke komunitám a pracovníkům, na něž má ekologická transformace největší dopad;

Důraz na oblasti, kde dochází ke ztrátě pracovních míst

1. vyzývá Komisi, aby na návrh členského státu v partnerství s regionálními a místními orgány usnadnila zřizování zvláštních ekonomických zón FST pro oblasti postižené uzavřením závodů do doby, než bude většina ztracených pracovních míst na místní úrovni nahrazena, přičemž přednostní přístup k financování by zpočátku měly mít přímo postižené lokality v blízkosti oblasti, kde došlo ke ztrátě pracovních míst, a další oblasti, pokud je řádně odůvodněno, že přímý nebo nepřímý dopad těchto ztrát odůvodňuje přístup k FST; zdůrazňuje, že důležité vzít v úvahu rovněž sociální kritéria, jako je míra nezaměstnanosti v místě, socioekonomická nejistota a zvýšené riziko sociálního vyloučení, a zajistit, aby hospodářské oživení bylo komunitně vedené a udržitelné;

2. vyzývá k tomu, aby v těchto oblastech bylo zavedeno rychlejší rozhodování o plánování spolu se zvláštními opatřeními, finančními nástroji a pobídkami, včetně dočasných a cílených daňových pobídek pro podniky a investic, pokud tato opatření nenaruší stabilitu jednotného trhu; znovu zdůrazňuje, že tato opatření mohou vytvářet pracovní místa, poskytovat příležitosti pro obyvatele těchto regionů a podpořit hospodářské subjekty, přičemž je třeba upřednostňovat malé a střední podniky, mikropodniky a subjekty provozující tradiční místní a rodinné podniky, podporovat regionální rozvoj a konkurenceschopnost;

3. poukazuje na to, že zvláštní ekonomické zóny, jaké byly zřízeny například u letiště Shannon v irském hrabství Clare v roce 1959 a v Katovicích v polském Slezsku v roce 1996, mohou podporovat investice a růst v regionech; trvá však na tom, že tyto mechanismy se musí řídit přísnými pravidly, aby se zajistilo, že hospodářské přínosy se skutečně dostanou k místnímu obyvatelstvu, že nebude docházet k sociálnímu nebo daňovému dumpingu, praní peněz a daňovým únikům a že se na tyto mechanismy budou vztahovat přísná kritéria sociální, hospodářské a environmentální udržitelnosti, přičemž je třeba upřednostňovat místní podniky, zejména malé a střední podniky a mikropodniky;

4. vyzývá k tomu, aby byly ostrovní regiony zahrnuty mezi oblasti způsobilé pro uplatňování snížených daňových sazeb v rámci ostrovních ekonomických zón FST s cílem řešit neúměrně vysoké životní náklady na těchto územích, které se dále zvyšují v důsledku ekologické a energetické transformace; poukazuje na to, že tato daňová opatření jsou nezbytná pro zlepšení ekonomické životaschopnosti ostrovních komunit, podporu místních podniků a přilákání udržitelných investic; zdůrazňuje, že cílené daňové pobídky mohou sloužit jako účinný nástroj proti soustavnému trendu vylidňování ostrovů, podporovat vytváření pracovních míst a posilovat odolné a soběstačné místní ekonomiky a zároveň zajistit spravedlivý a inkluzivní přechod ke klimatické neutralitě;

Vzdělávání, odborná příprava pracovníků a učňovská příprava

5. poukazuje na to, že fondy EU (evropské strukturální a investiční fondy, a zejména Evropský sociální fond plus (ESF+) a Nástroj pro oživení a odolnost) a FST jsou využívány jako doplněk k investicím různých regionů do předškolního vzdělávání;

6. opakuje, že mnoho regionů, na které se vztahuje FST, má významnou a dlouhou tradici odborné a učňovské přípravy, které jsou nezbytné pro rekvalifikaci pracovníků a pro reakci na nové požadavky trhu práce; zdůrazňuje, že je třeba upřednostňovat jejich pokračování; vyzývá k poskytnutí prostředků v rámci FST na podporu přístupu k odborné přípravě a učňovskému vzdělávání, zejména pro ženy, mladé lidi a marginalizované komunity;

7. v této souvislosti poukazuje na to, že v postižených oblastech je nutné upřednostňovat investice do všech úrovní vzdělávání a odborné přípravy, mimo jiné začleněním ekologických a digitálních dovedností, gramotnosti a základních matematických dovedností, jakož i dovedností STEM do vzdělávacích programů, a to v souladu s nedávnými sděleními Komise o Unii dovedností, akčním plánu pro základní dovednosti a strategickém rámci pro vzdělávání STEM; trvá na významu financování pro posílení základních digitálních a technických dovedností s cílem zvýšit zaměstnatelnost a konkurenceschopnost; zdůrazňuje potřebu odpovídajícího financování výuky dětí a studentů pocházejících z postižených oblastí, včetně finanční podpory sekundárního a vysokoškolského vzdělávání;

8. poukazuje na to, že nedostatek specializovaných učitelů prohlubuje nedostatek dovedností ve strategických odvětvích a oslabuje hospodářskou konkurenceschopnost méně rozvinutých regionů; žádá, aby byly vypracovány cílené programy pro zvýšení atraktivity učitelského povolání, zejména v oblasti STEM, a to prostřednictvím ekonomických a jiných pobídek, zejména v regionech, na něž měla dopad transformace; zdůrazňuje, že je důležité vyčlenit zvláštní zdroje na inovativní odbornou přípravu učitelů a školitelů, jakož i na rozvoj digitálních pedagogických dovedností, které jsou nezbytné pro přípravu pracovníků na průmyslovou transformaci; vyzývá k přijetí opatření ke zlepšení platových a pracovních podmínek učitelů s cílem přilákat a udržet kvalifikované pedagogy, zejména v oblastech procházejících transformací, a uznává jejich klíčovou úlohu při přípravě pracovníků na budoucí potřeby průmyslu; žádá Komisi, aby posoudila dopad investic do odborné přípravy školitelů a učitelů s cílem zajistit lepší využívání finančních prostředků a optimalizovat výsledky, pokud jde o dovednosti získané studenty a pracovníky v méně rozvinutých regionech;

9. uznává investice do učňovské přípravy, které již byly uskutečněny, požaduje však, aby významná část prostředků na vzdělávání v postižených regionech byla použita na učňovskou a odbornou přípravu, které budou v souladu s potřebami místní komunity, kde došlo ke ztrátě pracovních míst, prostřednictvím kvalitních učňovských programů, přičemž je třeba zajistit, aby tyto programy nabízely odpovídající odměnu, důstojné pracovní podmínky a kvalitní přípravu;

10. zdůrazňuje, že politika soudržnosti je správnou reakcí na hospodářské rozdíly a hraje významnou úlohu zvláště nyní, kdy se potýkáme s hrozbou deindustrializace; vyzývá k větší koordinaci mezi FST, ESF+ a Evropským fondem pro regionální rozvoj, aby se maximalizoval jejich dopad na přesun a rekvalifikaci pracovníků postižených restrukturalizací průmyslu; dále požaduje, aby se při správě finančních prostředků ESF+ více dbalo na regionální zaměření a aby byl uplatňován víceúrovňový přístup za účasti celostátních, regionálních a místních orgánů, a vyzývá k rozšíření a zlepšení synergií mezi ESF+ a FTS, zejména v oblasti vzdělávání a odborné přípravy; uvědomuje si rovněž, že při podpoře spravedlivé transformace hraje důležitou úlohu Evropská investiční banka a že je důležité pokračovat v prohlubování spolupráce mezi veřejnými a soukromými investicemi;

11. zdůrazňuje, že je důležité zajistit soulad mezi politikou soudržnosti, včetně FST, a regionálními inovačními strategiemi a prioritami inteligentní specializace s cílem posílit konkurenceschopnost regionů a podpořit diverzifikaci hospodářství a odolnost transformujících se oblastí; naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby při stanovování kritérií pro výběr projektů způsobilých k financování z FST věnovaly zvláštní pozornost oblastem, které jsou postiženy úbytkem obyvatelstva, a aby těmto oblastem dávaly přednost před regiony, které transformací postiženy nejsou, a to cestou udělování vyššího skóre podnikatelským iniciativám prováděným přímo v obcích postižených útlumem odvětví s vysokou uhlíkovou náročností, čímž by bylo zajištěno, že se tato pobídka promítne do hmatatelných výsledků; vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily, že prostředky dostupné v rámci RRF budou přispívat k podpoře procesu transformace na daných územích;

12. uznává klíčovou úlohu automobilového průmyslu v EU, mimo jiné pokud jde o vytváření zaměstnanosti v různých regionech; domnívá se, že vzhledem k výzvám globální konkurence v souvislosti s přechodem na elektromobilitu a dopadem neodůvodněných obchodních bariér je nezbytné zahrnout do působnosti spravedlivé transformace i automobilový průmysl; zdůrazňuje, že jsou zapotřebí cílené politiky, které upřednostňují rekvalifikaci pracovníků, a iniciativy zaměřené na diverzifikaci hospodářského modelu regionů s významným automobilovým průmyslem;

13. je toho názoru, že nezbytnou odpovědí na ekonomickou transformaci regionů je odborné vzdělávání; zdůrazňuje, že je třeba prostřednictvím FST vytvářet ambiciózní programy odborného vzdělávání a rekvalifikace zacílené na uchazeče o zaměstnání a pracovníky přímo postižené hospodářskou transformací, aby se zabránilo vzniku dlouhodobé strukturální nezaměstnanosti; trvá na tom, že v plánech spravedlivé územní transformace je třeba vyčlenit na tato opatření zvláštní finanční prostředky;

14. vyzývá Komisi, aby ve spolupráci s členskými státy, místními a regionálními orgány, odbory a místními podniky zajistila, že pracovníkům, kteří přišli o práci, bude věnována zvláštní pozornost, pokud jde o účast v programech zaměstnávání a odborné přípravy podporovaných z ESF+ nebo jiných programů financovaných Unií v dané lokalitě;

15. zdůrazňuje, že je třeba ve spolupráci s místními podniky, vzdělávacími institucemi, středisky odborné přípravy a celoživotního učení, sociálními partnery a místními a regionálními orgány a veřejnou správou rozvíjet programy učňovské přípravy a odborné přípravy pro oblasti zasažené transformací s cílem poskytnout studentům a nezaměstnaným pracovníkům příležitosti a užitečné zkušenosti v rámci jejich komunit a zaručit jejich „právo setrvat“;

16. zdůrazňuje, že účinné programy rekvalifikace a prohlubování dovedností vyžadují odpovídající plánování a přípravu v dostatečném předstihu před tím, než je ukončen provoz či proběhnou významné průmyslové změny; poukazuje na to, že odborná příprava pracovníků a uchazečů o zaměstnání, získávání nové kvalifikace, prohlubování dovedností, rekvalifikace a celoživotní vzdělávání musí probíhat tak, aby nikdo, bez ohledu na odvětví, ve kterém pracuje, typ smlouvy, pohlaví nebo zeměpisnou polohu, nebyl na cestě k ekologické a digitální transformaci EU opomenut; vyzývá proto k přijetí opatření, která by usnadnila proaktivní předvídání a plánování potřeb v oblasti dovedností a zajistila tato práva všem postiženým pracovníkům; vyzývá členské státy a regionální orgány, aby zřizovaly „místní rady pro dovednosti“ nebo podobné vícestranné organizace, jejichž úkolem bude diagnostikovat místní nedostatky v dovednostech, předvídat potřeby v oblasti dovedností související s ekologickou a digitální transformací a poskytovat poradenství ohledně cílených investic v rámci FST a ESF+;

17. navrhuje vytvořit regionální mechanismus pro monitorování a hodnocení dopadu učňovských programů, do něhož by byly zapojeny všechny zúčastněné strany – místní orgány, zaměstnavatelé, vzdělávací instituce a mladí lidé; je přesvědčen, že by to umožnilo rychle přizpůsobovat strategie odborné přípravy požadavkům trhu práce a přímo získávat zpětnou vazbu od účastníků, čímž by se zajistila dlouhodobá udržitelnost a účinnost učňovského vzdělávání;

18. poukazuje na to, že regiony postižené ekologickou transformací se potýkají s nedostatkem kvalifikované pracovní síly a že mnoho částí Evropy čelí krizi bydlení a přelidněnosti městských oblastí; navrhuje, aby byl v těchto regionech vytvořen program cenově dostupného bydlení, a konstatuje, že tento program by měl přilákat mladé lidi, a přispět tak k hospodářské a sociální revitalizaci těchto oblastí;

19. vybízí členské státy, aby do projektů podporovaných z FST a ESF+ – zejména v regionech s vysokou nezaměstnaností mladých lidí nebo v regionech, jež se potýkají s úbytkem obyvatel – začleňovaly záruky v oblasti bydlení, programy společného bydlení a příspěvky na nájemné pro učně a studenty;

20. vyzývá k tomu, aby část prostředků z Fondu soudržnosti byla přidělena na renovaci domů a bytů pro domácnosti s nejnižšími příjmy a energeticky nejméně účinných budov, které by jinak byly při ekologické transformaci opomenuty;

Plán kvalitních pracovních míst

21. domnívá se, že spravedlivá transformace dostatečně nezohledňuje specifické rysy různých profilů pracovníků a postižených komunit; s politováním také konstatuje, že nebyly vytvořeny alternativy v oblasti sezónní práce jako zdroj dodatečného příjmu pro pracovníky i jako příležitost pro výdělek studentů;

22. upozorňuje na nezaměstnanost v mnoha regionech, venkovských oblastech a členských státech, zejména pokud se dotýká mladých lidí; zdůrazňuje proto, že je třeba zajistit přístup k cenově dostupnému bydlení, dopravě a vzdělávání a zapojit mladé generace, zejména z nízkopříjmových domácností;

23. zdůrazňuje, že je třeba doplnit financování výborů pro vysokoškolské vzdělávání a odbornou přípravu s cílem zajistit rekvalifikaci pracovníků, kteří uvažují o změně svého profesního profilu nebo přišli o práci, zejména v případě žen a osob starších padesáti let; navrhuje, aby FST nabízel možnosti změny kvalifikace a získávání nových dovedností a vzdělání také nejbližším rodinným příslušníkům postižených pracovníků v blízkosti jejich lokalit;

24. upozorňuje na to, že některá odvětví, která byla uzavřena nebo se uzavírají, nabízejí nadprůměrné pracovní podmínky, včetně vyšších mezd, rizikových příspěvků a zdravotního pojištění pro pracovníky a jejich rodiny; poukazuje proto na to, že je zapotřebí poskytnout dočasné financování v rámci FST, které by vyrovnalo rozdíl mezi podporou v nezaměstnanosti a novou mzdou, umožnilo plynulejší přechod a zajistilo splnění všech dříve přijatých smluvních závazků;

25. vítá závazek Komise navrhnout do konce roku 2025 plán kvalitních pracovních míst vypracovaný ve spolupráci se sociálními partnery s cílem zajistit spravedlivou transformaci pro všechny; připomíná, že plán by měl podporovat spravedlivé mzdy, vysoké standardy zdraví a bezpečnosti, dobré pracovní podmínky, odbornou přípravu a spravedlivou změnu zaměstnání pro pracovníky, včetně osob samostatně výdělečně činných, zejména zvýšením dosahu kolektivního vyjednávání; zdůrazňuje, že klíčovou prioritou plánu by mělo být řízení transformace a že by měl zahrnovat doprovodné návrhy, které pracovníkům poskytnou konkrétní podporu;

26. zdůrazňuje, že „sociální dohody“, které byly uzavřeny v hospodářských odvětvích procházejících procesem spravedlivé transformace a byly oznámeny Komisi, musí být schvalovány bez prodlení; upozorňuje na to, že tyto sociální dohody by měly být založeny na důkladné diagnóze a hospodářských prognózách, měly by podporovat kolektivní vyjednávání a dodržování práv pracovníků a zohledňovat specifika postižených regionů; vyslovuje se pro vytvoření mechanismů sociální ochrany pro pracovníky, kteří jsou přímo postiženi průmyslovou a energetickou transformací, včetně přechodného příjmu a cíleného rozšíření dávek v nezaměstnanosti; vyzývá k přijetí směrnice o spravedlivé transformaci ve světě práce, která by vytvořila legislativní rámec pro vznik kvalitních pracovních míst v regionech postižených transformací; vybízí k vytváření skupin pracovníků v odvětvích postižených transformací, díky nimž by bývalí zaměstnanci měli přímý prospěch z regionální hospodářské obnovy;

27. vyzývá Komisi, aby usnadnila vytvoření sociálních programů vzdělávání pro starší nezaměstnané pracovníky, zejména ženy a dlouhodobě nezaměstnané, kteří nejsou schopni absolvovat změnu kvalifikace a získat nové zaměstnání, a zajistila jim podporu až do důchodového věku, což by jim zaručilo důstojnou životní úroveň; zdůrazňuje, že je třeba posílit úlohu žen a podporovat začlenění osob se zdravotním postižením;

28. poukazuje na to, že členské státy musí upřednostňovat přístup ke státem vlastněné půdě a měly by, kdekoli to možné, rekonstruovat a renovovat budovy a další aktiva, jako jsou stará průmyslová zařízení a těžební lokality, a měnit jejich určení tak, aby je bylo možné využívat pro nové projekty financované v rámci FST, včetně obnovitelných zdrojů energie, energeticky účinných renovací nebo ekologické reindustrializace; zdůrazňuje, že členské státy a Komise by měly u tohoto procesu zajistit dohled a monitorování;

Provádění a správa

29. zdůrazňuje, že transformace regionů způsobilých pro FST ještě není dokončena a že tyto regiony budou i v budoucnu potřebovat specifickou podporu pro řešení různých problémů spojených s energetickou transformací; považuje za nezbytné přijmout opatření zajišťující maximální využití těchto prostředků, mimo jiné zjednodušením administrativních postupů, vytvořením podpůrných a poradenských mechanismů, které místním orgánům pomohou získat přístup k nezbytným investicím a úspěšně je využívat, a zvýšením předběžného financování pro místní orgány;

30. připomíná, že některé regiony EU se v důsledku demografických změn a migrace potýkají s neustálým odlivem mladých a kvalifikovaných pracovníků, což se týká zejména venkovských a vnitrozemských oblastí, ostrovů a nejvzdálenějších regionů; připomíná v této souvislosti význam silných vazeb mezi venkovem a městy a cílené podpory žen ve venkovských oblastech; připomíná, že vysoká migrace a vylidňování venkova ohrožuje konkurenceschopnost, hospodářský růst, potravinové zabezpečení, produktivitu i udržitelnost postižených regionů;

31. se znepokojením konstatuje, že v posledních letech došlo k výraznému poklesu úrovně vnitrostátního financování členských států ve prospěch jejich chudších regionů; připomíná, že je důležité dodržovat pravidlo EU o adicionalitě; vyzývá Komisi, aby zajistila, že vnitrostátní orgány budou při přípravě a provádění projektů strukturálních a investičních fondů náležitě zohledňovat vnitřní soudržnost;

32. souhlasí s tím, že provádění procesu čerpání FST je záležitostí členských států, ale vyzývá k posílení úlohy místních a regionálních orgánů a subjektů zapojených do rozhodovacího procesu, aby bylo zajištěno, že strategie financování budou v souladu se specifickými potřebami komunit postižených transformací a budou v souladu s investicemi v rámci jiných strategických fondů, které mají vazbu na spravedlivou transformaci; zdůrazňuje, že je velmi důležité, aby se zjednodušil přístup k žádostem a rozšířila oblast působnosti fondu tak, aby z FST mohly těžit i jiné stejně postižené regiony a odvětví; zdůrazňuje, že je třeba, aby Komise ve spolupráci s členskými státy předložila jasné pokyny k otázkám provádění s cílem urychlit přidělování finančních prostředků a účinné provádění iniciativ FST;

33. domnívá se, že Komise by měla stanovit jasné parametry, které by každý členský stát měl naplňovat v oblastech, jako jsou investice do vzdělávání a odborné přípravy, prohlubování dovedností a změna kvalifikace pro alternativní zaměstnání, a které by investorům z řad třetích stran umožnily zachovávat kulturu a tradice bývalých uhelných regionů a regionů těžby rašeliny a přispívat k obnově znečištěných oblastí v okolí dolů; vybízí k výměně know-how a osvědčených postupů mezi regiony procházejícími transformací; dále vyzývá k součinnosti s iniciativami, jako je Nový evropský Bauhaus, pokud jde o projekty, které stará průmyslová zařízení přetvářejí v sociální a kulturní prostory;

34. uznává, že panuje nedostatek finančních prostředků pro projekty velkého rozsahu prováděné zdola nahoru; doporučuje, aby v případech, kdy bude zjištěna taková potřeba, byly chybějící prostředky získány díky pokračování FST; zdůrazňuje, že je důležité poskytovat regionům, místním orgánům a komunitním skupinám specializovanou technickou podporu z FST již od nejranějších fází, aby se posílila jejich kapacita pro plánování zdola nahoru a aby se potenciálním příjemcům pomohlo připravit kvalitní projekty s dopadem;

35. uznává, že panuje nedostatek finančních prostředků pro skupiny v odvětví dobrovolnické činnosti, které žádají o prostředky z FST, a vyzývá k zjednodušení mechanismu financování; zdůrazňuje, že je důležité poskytnout dostatečné předběžné financování ve výši více než poloviny kapitálových nákladů nebo podstatné části projektu pro skupiny, které jsou považovány za skupiny s nízkým rizikem, čímž se zajistí, že tyto skupiny nebudou muset platit vysoké úrokové sazby a poplatky při získávání spolufinancování a překlenovacích úvěrů, a místním dobrovolnickým a komunitním organizacím se umožní účinně realizovat projekty související s transformací;

36. vyzývá k větší součinnosti mezi veřejným a soukromým sektorem, aby dokázaly společně zvládat proces transformace a vytvořit podmínky pro produktivní konverzi daných území;

37. upozorňuje na to, že pravidla státní podpory mají negativní dopad na dobrovolnické a neziskové skupiny; v této souvislosti poukazuje na zásadní úlohu subjektů sociální ekonomiky při poskytování konkrétních, komunitních odpovědí na sociální potřeby občanů EU a při podpoře inkluzivních řešení pro spravedlivou transformaci, která se zaměřují na občany; domnívá se, že pravidla státní podpory by mohla být za vhodných podmínek méně přísná v případě dobrovolnických a neziskových skupin považovaných za nízkorizikové; v této souvislosti vyzývá Komisi, aby spolupracovala s členskými státy v zájmu soudržnějšího a jasnějšího výkladu právních předpisů EU o státní podpoře v rozsahu, v němž se vztahují na komunitní a neziskové skupiny;

38. zdůrazňuje, že je třeba vytvořit rozšířený model přínosů pro komunitu, který by byl upraven podle podmínek každého území zapojeného do spravedlivé transformace; vyzývá členské státy a správní orgány, aby za tímto účelem vyčlenily část zdrojů z FST na podporu zavádění ekologických komunitních systémů, sociálních inovací a sociální ekonomiky, zejména financováním občanských energetických družstev, participativních místních projektů výroby energie z obnovitelných zdrojů a iniciativ, které podporují místní oběhové hospodářství; konstatuje, že bývalým pracovníkům a jejich rodinám by mělo být umožněno investovat do těchto projektů nebo se na nich podílet, čímž se posílí vazba mezi ekologickou transformací a sociálním začleňováním;

39. opakuje, že družstevní nebo komunitně vedené projekty v oblasti bydlení by měly mít zjednodušený přístup k financování z FST, a to i prostřednictvím nižších prahových hodnot spolufinancování a zálohových plateb; požaduje, aby byly členským státům poskytnuty pokyny, jak umožnit subjektům v oblasti bydlení přístup k finančním prostředkům;

40. vyzývá ke snížení administrativní zátěže FST pro komunity, a to přípravou specializovaných praktických manažerů a vytvořením jednotného kontaktního místa a vhodných digitálních platforem, které by poskytovaly podporu a pomoc při vyřizování žádostí a řízení projektů, jakmile budou vybrány, čímž se zajistí, že tyto komunity budou mít také rovný přístup k financování a sníží se rovněž regionální rozdíly;

41. požaduje, aby FST podporoval, zviditelňoval a chránil kulturní a průmyslové dědictví postižených komunit podporou udržitelného rozvoje cestovního ruchu; vybízí k vytvoření specializovaných vzdělávacích programů pro průvodce po památkách s cílem podpořit místní zaměstnanost a kulturní kontinuitu a napomoci vytváření návštěvnických center a výkladových prostor, které budou prezentovat místní historii, tradice a transformační cestu těchto regionů, a tím vytvářet pracovní místa v dané lokalitě a zachovávat místní kulturní identitu, a zároveň přilákají kulturní a vzdělávací cestovní ruch;

42. poukazuje na strategický význam „práva lidí setrvat“ v jejich regionech nebo místních oblastech; vyzývá Komisi, aby vydala konkrétní pokyny, jak tuto zásadu provádět a prosazovat ve všech regionech EU; vyzývá k většímu začlenění tohoto práva jako průřezové zásady do všech politik EU tak, aby byly podpořeny cíle sociální, hospodářské a územní soudržnosti, jak je stanoveno ve Smlouvách;

V celém hospodářství má sociální spravedlnost přednost před transformací

43. zdůrazňuje, že politika soudržnosti hraje klíčovou úlohu při plnění politických priorit EU a při podpoře hospodářství EU, neboť přispívá ke spravedlivé, inkluzivní a udržitelné transformaci a rozvoji, podporuje hospodářskou a sociální konvergenci mezi zeměmi a regiony a podněcuje inovace a zaměstnanost; lituje, že se Komise kvůli omezené flexibilitě současného víceletého finančního rámce (VFR) uchýlila k přesměrování politiky soudržnosti, která sice není nástrojem reakce na krize, ale přesto se opakovaně používá ke kompenzaci nedostatků v rozpočtové flexibilitě nebo mechanismech reakce na krize ve VFR na úkor dlouhodobých politických cílů; vyzývá Komisi a členské státy, aby provádění politiky soudržnosti urychlily;

44. domnívá se, že změny geopolitické situace spolu s dalšími faktory výrazně proměňují fungování hospodářství EU; zdůrazňuje, že FST by si měl zachovat rozhodující úlohu v procesu dekarbonizace; vyzývá Komisi a členské státy, aby prozkoumaly časový horizont ukončování provozu důležitých energetických závodů v EU a aby se snažily zmírňovat související dopady a zajistit pracovníkům „sociální spravedlnost při transformaci“;

45. vyzývá k tomu, aby byla věnována zvláštní pozornost podpoře propojování elektrických soustav, zvyšování přijímací kapacity sítě a posilování systémů pro uchovávání energie jako nezbytným součástem účinné transformace energetiky; vyzývá Komisi, aby podněcovala členské státy k plnému provádění ustanovení směrnice (EU) 2019/944 ([19]) týkajících se občanských energetických společenství, která stanoví konkrétní opatření na ochranu zranitelných domácností před energetickou chudobou v regionech FST; v této souvislosti se domnívá, že je třeba podporovat projekty v oblasti zelené infrastruktury vedené místními komunitami a projekty v oblasti obnovitelných zdrojů energie, jako jsou solární, větrná a hydroelektrická zařízení, a projekty udržitelné dopravy, neboť ty stimulují místní ekonomiky a nabízejí velký potenciál pro vytváření pracovních míst na místní úrovni ve stavebnictví, strojírenství, údržbě a souvisejících odvětvích;

46. poukazuje na význam členských států při podpoře odvětvového sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání, zejména v nově vznikajících zelených odvětvích, a také při zajišťování začlenění malých a středních podniků, včetně podniků sociální ekonomiky; zdůrazňuje, že směrnice o minimální mzdě ([20]) představuje velkou příležitost k posílení kolektivního vyjednávání o stanovování mezd a přítomnosti sociálních partnerů v nově vznikajících odvětvích;

47. zdůrazňuje klíčovou úlohu investic do kvalitních veřejných služeb při budování sociální odolnosti a zvládání hospodářských krizí, zejména v regionech, které čelí vážným a přitom trvalým přírodním a demografickým výzvám; zdůrazňuje, že je třeba upřednostnit právě investice do základní infrastruktury, sociálních služeb a udržitelného cestovního ruchu, jakož i do logistických sítí a konektivity, včetně udržitelných druhů dopravy, s cílem podpořit odolnost a inovace a zároveň podněcovat růst podporující začlenění, vytvářet nová pracovní místa a zajistit životaschopnost nových podnikatelských projektů na postižených územích;

48. vyzývá Komisi, aby se zaměřila zejména na ostrovy a nejvzdálenější regiony s cílem podpořit řešení jejich závažných socioekonomických problémů vyplývajících z procesu přechodu k cílům EU v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 a k dosažení klimaticky neutrálního hospodářství v EU do roku 2050 a aby spolupracovala s členskými státy na vyčlenění konkrétních částek z jejich vnitrostátních přídělů v rámci jejich plánů spravedlivé územní transformace; vyzývá k přijetí konkrétních kompenzačních opatření, která vyváží veškeré negativní důsledky pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost ostrovů spojené s procesem přechodu k čistšímu hospodářství a čistší společnosti, které mohou vyplynout z jejich závislosti na letectví a námořním odvětví; vyzývá proto k tomu, aby v rámci budování infrastruktury pro dekarbonizaci letecké a námořní dopravy byly ostrovy prioritou;

49. vyjadřuje politování nad tím, že Komise ve svých nedávných návrzích týkajících se budoucího víceletého finančního rámce (VFR) nenavrhla samostatný Fond pro spravedlivou transformaci (FST); vyzývá proto Komisi, aby v programovém období po roce 2027 pokračoval fond FST prostřednictvím fondu FST „II“ s cílem poskytnout přímou podporu domácnostem a komunitám v procesu transformace a umožnit vznik intervenční kapacity úměrné rozsahu sociálně-ekonomických dopadů na zaměstnanost a demografických a environmentálních dopadů přechodu k energetickým cílům EU pro rok 2030; poukazuje na to, že tento fond by měl fungovat podle zásad sdíleného řízení a partnerství v rámci politiky soudržnosti, a zdůrazňuje, že by měl mít vlastní předvídatelné rozpočtové prostředky, které zajistí jeho nezávislost na mimořádných nástrojích reakce na krize, jako je nástroj NextGenerationEU;

([19]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (přepracované znění), (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

([20]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2041 ze dne 19. října 2022 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii, (Úř. věst. L 275, 25.10.2022, s. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).

50. naléhavě vyzývá Komisi, aby zefektivnila a sladila finanční nástroje v rámci VFR po roce 2027 a zajistila soudržný a koordinovaný přístup k podpoře strategií spravedlivé transformace prostřednictvím FST „II“; zdůrazňuje, že oblast působnosti FST „II“ by mohla být – v souladu s návrhy členských států – rozšířena o opatření, která by měla být uplatňována až do doby, než budou pracovní místa ztracená v určité lokalitě nahrazena v téže místní oblasti, a měla by se zaměřit na sladění udržitelného rozvoje s konkurenceschopností a zajistit, aby regiony procházející transformací mohly hospodářsky prosperovat, aniž by byly ohroženy jejich environmentální a sociální cíle; poukazuje na to, že je třeba, aby plány pro oblasti spravedlivé transformace, které zaujímají proaktivní přístup, rovněž anticipovaly potenciální transformativní procesy a aby obsahovaly jasný závazek k rozvoji strategických iniciativ v oblasti obnovy a rozvoje se zvláštním zaměřením na rozvoj podnikání a vytváření pracovních míst v oblastech nejvíce postižených ukončením provozu závodů na výrobu fosilních paliv; zdůrazňuje, že v souladu s dohodnutými cíli EU mají členské státy určitou flexibilitu na cestě k dekarbonizaci, s přihlédnutím k technologické a ekonomické perspektivě a v závislosti na místních a regionálních potřebách;

51. zdůrazňuje, že je třeba zavést přesnější kritéria pro přidělování a vymezení územní působnosti fondů a zaměřit se konkrétně na místní a regionální orgány v rámci správní úrovně NUTS 3 ([21]); zdůrazňuje, že je důležité, aby se finanční prostředky dostaly do regionů, které jsou obzvláště postiženy přechodem na klimaticky neutrální ekonomiku v důsledku odvětvové povahy jejich hospodářství, nebo uzavíráním závodů s vysokými emisemi uhlíku, a aby investice nebyly soustředěny pouze ve velkých městských center oblasti NUTS 3; poukazuje na to, že je naléhavě nutné začlenit do přidělování finančních prostředků z FST také územní a demografické ukazatele, jako je stárnutí populace, odchod mladých lidí z daných území, trvalý úbytek obyvatelstva či vylidňování a dopad přechodné zaměstnanosti;

52. je přesvědčen, že klíčový význam pro provádění spravedlivé transformace má rámec řádné správy; zdůrazňuje, že místní a regionální orgány hrají klíčovou úlohu při zajišťování účinného navrhování, provádění a monitorování programů EU, neboť mají blízko k občanům a dobře znají územní potřeby; zdůrazňuje, že je důležité dodržovat zásadu partnerství a evropský kodex chování pro partnerskou spolupráci a klást důraz na místní přístup s cílem zajistit plnou účast místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti na správě, výběru a monitorování financovaných projektů v souladu se zásadou víceúrovňové správy stanovenou v nařízení (EU) 2021/1060;

°
° °

53. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Evropskému výboru regionů a vnitrostátním a regionálním parlamentům členských států.

([21]) Klasifikace územních statistických jednotek – úroveň 3.